

La prosperitat virtual d'una economia arruïnada

Abundància, en els discursos oficials; manca de productes alimentaris bàsics, a la realitat. És a dir, 'socialisme real' en tota la seva esplendor.

Fa uns dies es produïa aquesta escena: dues ampolles d'oli en un aparador i una trentena de persones fent cua a la botiga de queviures. Els ciutadans, la majoria jubilats, voldrien comprar dues ampolles d'oli cadascun, però la dependenta és implacable. "Un litre i prou!", etziba a través de la finestreta entreoberta. Els afortunats que com a mínim han aconseguit aquest litre, se'l fiquen a la bossa i arrenquen a córrer: cal aconseguir llet pasteuritzada.

(...) Així és com nosaltres, els ciutadans, vivim el nostre paper de consumidors. Com qualsevol país socialista ben organitzat, Sèrbia també té la seva realitat virtual –allò que nosaltres no veiem i de què, tanmateix, ens intentem convèncer amb insistència els qui dirigeixen els nostres destins. És d'aquesta manera que, des de la tardor passada, que vam tenir una "collita històrica", uns quants ministres, comissaris i coordinadors proven de convèncer-nos que les nostres sitges vessen, que nedem en l'oli, que el sucre ens farà la vida més dolça i que pel país corren rius de llet.

La violència no és pas desconeguda a casa nostra. El poder fa temps que la practica –amb no gaire èxit– contra les persones i les institucions. Cada vegada més sovint l'aplica també a la vida quotidiana. Quan no pot redreçar, amb mecanismes econòmics, el mercat dels productes alimentaris bàsics,

recorre a la violència. Però no pas a la que obligaria els productors a posar els aliments als magatzems, cosa impossible perquè no n'hi ha, sinó a una nova forma de violència, sofisticada, que apunta a incitar el ciutadà-consumidor a creure allò que no veu, a convèncer-lo que pot comprar allò que no existeix.

Moliners i flequers es queixen que els seus preus són baixos, que

ARKIU / EFE

perden diners. Com ocellots nials esperen que la mare (l'estat) els fiqui el gra al bec per fer-ne pa. No hi ha blat al mercat, l'estat el guarda tot (si no se l'ha venut a l'estranger per tenir divises) i tan sols l'instal·la al mercat a petites dosis, a uns preus que representen un augment del cost del pa. Ara bé, el govern de Mirko Marjanovic prohibeix aquest augment. Moliners, flequers, lleters, fabricants d'oli i de sucre, són tots al caire de la fallida, perquè l'estat ha decidit de preservar la pau social.

L'escassetat d'oli, de llet, de sucre, i l'escassetat de pa que ens amenaça no són sinó el resultat poc brillant d'una colla d'anys de política destructora del govern en el sector agroalimentari. La lògica del repartiment i la distribució, i no pas la del mercat, combinada amb unes males collites, situa els fabricants al caire del precipici i obliga els ciutadans a fer cues. La burocràcia nacional, amb la seva ignorància i la seva voluntat desmesurada de dirigir-ho absolutament tot, causa unes disparitats de preus tan grans que el blat costa avui més que no pas el pa, i el greix animal, més que no pas l'oli.

L'excés d'administració i de control afavoreix, inevitablement, monopolis, amb el lema natural, "Com més malament, millor". Com a norma general, aquests monopolis són inseparables dels òrgans de l'estat. No ens ha de sorprendre el recent toc d'atenció de les refineries de sucre: el poc sucre disponible al mercat es troba als dipòsits de la indústria petrol·liera. Aquesta l'ha aconseguit en canvi de petroli o de gas. La hipocresia del combat que porta a terme l'estat contra l'economia grisa és constatada cada dia pels mercats de la capital. Els funcionaris de l'estat s'obstinen a castigar els traficants: arriben a primera hora del matí de Szeged (Hongria) carregats d'oli hongarès. Aquests últims temps, s'observa un interessant fenomen de solidaritat entre els clients (disposats a pagar més car) i els comerciants "alternatius" contra la violència dels inspectors arrogants i corruptibles.

De grat o per força, ens hem acostumat a la violència del poder i n'esdevenim còmplices i víctimes alhora. Des d'un punt de vista sociològic, el fenomen de l'abundància i de la violència caracteritza els països del capitalisme tardà. I en aquest final dels anys 90, a Sèrbia, no sé pas com ens acostumarem a "l'abundància" que ens ofereix tan generosament el poder i de la qual ni tan sols n'arribem a arreplegar les engrunes.

Miksa Brkic
©Vreme (Belgrad)

El règim de Milosevic aplica a l'economia privada criteris dirigistes i burocràtics heretats de l'etapa comunista. El resultat: desabastiment dels mercats i corrupció.